

Господарське право, господарсько-процесуальне право

УДК 347.72.03

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14885864>

Аналіз змін запроваджених новим Законом України «Про акціонерні товариства»

Предместніков Олег Гарійович

доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, завідувач кафедри права, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, пр-т Наукового містечка, 59, м. Запоріжжя, Україна 69000, Україна, predmestnikov@ukr.net,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8196-647X>

Пархоменко Марина Миколаївна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри права, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, пр-т Наукового містечка, 59, м. Запоріжжя, Україна 69000, Україна, maryna.parkhomenko.w@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6993-6534>

Прийнято: 07.02.2025 | Опубліковано: 17.02.2025

Анотація. Мета статті присвячена аналізу змін, запроваджених новим Законом України «Про акціонерні товариства», із визначенням їхніх причин та наслідків. Основна увага приділяється найбільш актуальним нововведенням, які суттєво вплинули на функціонування та регулювання акціонерних товариств. У дослідженні зазначено ключові чинники, що зумовили ці реформи, зокрема пандемію COVID-19, військову агресію РФ проти України, нестабільну економічну ситуацію, а також стратегічний курс на євроінтеграцію.

Методи дослідження охоплюють аналіз нормативно-правових актів, порівняльно-правовий аналіз, системний підхід до вивчення законодавчих змін, а також логіко-правовий метод для оцінки їхнього впливу на корпоративне управління та економічний розвиток.

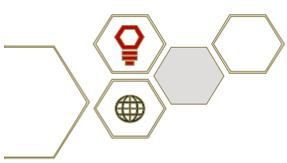
Зазначені фактори які створили значні виклики для акціонерних товариств, змусивши їх адаптувати корпоративне управління до нових умов, водночас відкривши перспективи для вдосконалення їхньої діяльності. У статті аналізується, як нове законодавство сприяє підвищенню гнучкості, ефективності управлінських процесів та які перспективи це відкриває для українського бізнесу.

Реформування акціонерних товариств є складним, але важливим етапом у вдосконаленні корпоративного управління, особливо через впровадження нових підходів до структур управління, взаємодії з акціонерами та регулювання корпоративних відносин. Ці нововведення є частиною ширшої реформи, спрямованої на гармонізацію українського законодавства з європейським, а також на стабілізацію економічної ситуації в країні.

Результати дослідження вказують на суттєві зміни у правовому регулюванні акціонерних товариств, зокрема на впровадження гнучкої структури управління, розширення прав акціонерів, удосконалення механізмів корпоративного контролю та спрощення процедур емісії акцій, що сприяє підвищенню прозорості, ефективності корпоративного управління та гармонізації з європейськими стандартами.

Стаття висвітлює не лише роботу законодавців, але й прогрес України на шляху до євроінтеграції та побудови міцної економіки. Результати реформ дають можливість краще зрозуміти, куди слід спрямовувати зусилля для покращення умов ведення бізнесу. Основними напрямками залишаються розвиток ринку праці, оптимізація управлінських процесів у акціонерних товариствах, посилення контролю та забезпечення прозорості їх діяльності.

У висновках акцентується на суттєвих змінах, запроваджених новим Законом України «Про акціонерні товариства», зокрема на модернізації

структури управління, розширенні прав акціонерів, удосконаленні механізмів контролю та спрощенні корпоративних процедур, що сприяє підвищенню прозорості, гнучкості й ефективності корпоративного управління та інтеграції України до європейського економічного простору.

Ключові слова: кооперативне управління, акціонерне товариство, реформа, євроінтеграція, Закон України «Про акціонерні товариства».

Analysis of the changes introduced by the new Law of Ukraine “On Joint Stock Companies”.

Predmestnikov Oleh Gariyovych

Doctor of Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Head of the Department of Law, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, 59 Naukovoho Mistechka Street, Zaporizhzhia, Ukraine 69000, Ukraine, predmestnikov@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8196-647X>

Parkhomenko Marina Mykolaivna

Candidate of Jurisprudence, Associate Professor of the Department of Law Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, 59 Naukovoho Mistechka Street, Zaporizhzhia, Ukraine, 69000, Ukraine, maryna.parkhomenko.w@gmail.com, ORCID:<https://orcid.org/0000-0001-6993-6534>

Abstract. *The purpose of the article is dedicated to analyzing the changes introduced by the new Law of Ukraine "On Joint Stock Companies," identifying their causes and consequences. The main focus is on the most relevant innovations that have impacted the functioning and regulation of joint stock companies. The study examines key factors driving these reforms, including the COVID-19 pandemic, Russia's military aggression against Ukraine, economic instability, and the strategic aspiration for European integration.*

*The research **methods** include the analysis of regulatory legal acts, comparative legal analysis, a systematic approach to the study of legislative changes, as well as a logical and legal method for assessing their impact on corporate governance and economic development.*

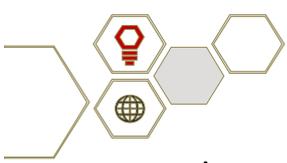
These factors have created significant challenges for joint stock companies, necessitating the adaptation of corporate governance to new conditions while simultaneously opening up opportunities for improving their operations. The article analyzes how the new legislation enhances the flexibility and efficiency of management processes and what prospects it offers for businesses in Ukraine.

The reform of joint stock companies represents a complex but crucial stage in improving corporate governance. This includes the implementation of new approaches to management structures, interaction with shareholders, and the regulation of corporate relations. However, these reforms are part of a broader effort to harmonize domestic legislation with European standards and stabilize the country's economic situation.

*The **results** of the study indicate significant changes in the legal regulation of joint-stock companies, in particular, the introduction of a flexible management structure, the expansion of shareholders' rights, the improvement of corporate control mechanisms and the simplification of procedures for issuing shares, which contributes to increasing transparency, efficiency of corporate governance and harmonization with European standards.*

Studying these changes highlights not only the work of legislators but also the progress toward European integration and a strong national economy. It provides insights into where attention should be directed to improve business conditions, specifically in enhancing the labor market, reducing the workload on employees of joint stock companies, and strengthening control and transparency.

*The **conclusions** focus on the significant changes introduced by the new Law of Ukraine "On Joint Stock Companies", in particular on the modernization of the management structure, the expansion of shareholders' rights, the improvement of control mechanisms and the simplification of corporate procedures, which contributes*

to increasing transparency, flexibility and efficiency of corporate governance and Ukraine's integration into the European Economic Area.

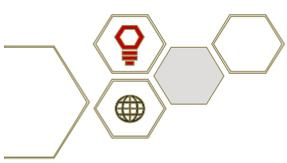
Keywords: *corporate governance, joint stock company, reform, European integration, Law of Ukraine "On joint stock companies".*

Постановка проблеми. На сьогодні економічні умови України залишаються надзвичайно складними. Це зумовлено низкою причин, серед яких пандемія COVID-19, військова агресія РФ проти України, а також прогалини у чинному законодавстві. Усі ці чинники створюють значні перешкоди для ведення бізнесу, ускладнюють регулювання корпоративної діяльності та стають бар'єром для створення нових підприємств. Як наслідок, це негативно впливає на економічний розвиток країни та загострює низку інших глобальних проблем.

Значний вплив на економіку також має нестабільна ситуація в корпоративному секторі, зокрема в акціонерних товариствах, які є важливим інструментом для залучення інвестицій і стимулювання ринкових відносин. Для того, щоб подолати ці проблеми, Україні необхідно не лише вдосконалювати бізнес-середовище, а й проводити глибокі реформи в законодавстві. Акціонерні товариства не є винятком із цього процесу.

На сьогодні реформи, спрямовані на вдосконалення корпоративного управління, стали важливою частиною євроінтеграційного процесу. Новий Закон України «Про акціонерні товариства» демонструє, як законодавчі зміни можуть впливати на розвиток бізнесу, покращення ринку праці та стабілізацію економіки.

Важливо не лише впроваджувати реформи, але й пояснювати їхнє значення суспільству. Страх перед змінами залишається суттєвим бар'єром як для громадян, так і для бізнесу. Висвітлення результатів цих реформ може слугувати показником позитивних змін для українського суспільства. Окрім того, ефективна реалізація нововведень у законодавстві є потужним сигналом для іноземних інвесторів. Україна має активно демонструвати свої досягнення, щоб

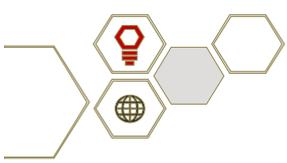
залучити додаткові інвестиції, які стануть важливим фактором для економічного відновлення країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми корпоративного управління акціонерних товариств набувають все більшого інтересу як в колах науковців, так і практиків. Останні дослідження та публікації щодо нового Закону України «Про акціонерні товариства» зосереджуються на аналізі його нововведень та впливу на корпоративне управління. Зокрема, Верховний Суд підготував детальну довідку, в якій розглядаються ключові зміни, такі як запровадження електронного голосування на загальних зборах акціонерів та оновлення структури органів управління акціонерних товариств [1].

Дослідженню окремих новел правового регулювання порядку взаємодії органів управління в акціонерних товариствах присвятив Борцевич П. [2, с. 266], який зазначив, що положення нового Закону України «Про акціонерні товариства» дозволяє стверджувати про врахування стандартів ЄС в частині формування та функціонування однорівневої та дворівневої моделі корпоративного управління.

Одною з ключових сфер уваги дослідників є корпоративні права учасників акціонерних товариств. Комплексну наукову розробку із встановлення змісту типових корпоративних прав учасників акціонерного товариства в Україні із змінами запровадженими у липні 2023 року провів Щербина Б. [3, с. 71], зазначаючи про участь в управлінні товариством шляхом безпосередньої участі у засіданні загальних зборів, але і шляхом електронного заочного голосування засобами авторизованої електронної системи.

Питанням порядку створення, складу та повноважень наглядових рад в акціонерних товариствах на підставі загального (згідно із Законом України «Про акціонерні товариства») та спеціального (згідно із Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління») законодавства досліджували науковці Щербина В. та Боднар Т. [4, с. 231], які висловили думку, з якою можна погодитись, що ч. 1 ст. 69 Закону про АТ, безпідставно серед регуляторів акціонерних відносин

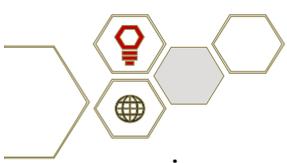

ставить на перше місце статут товариства, а на друге – Закон. Між тим, Закон про АТ у тих випадках, коли йдеться про застосування Закону і статуту, вживає конструкції «законом та статутом» або «законом та/або статутом» (п.п. 18, 19 ч. 1 ст. 2, ч. 1 ст. 9, ч. 1 ст. 27, ч. 5 ст. 42 тощо Закону про АТ). Визначаючи в ч. 2 ст. 15 Закону про АТ відомості, які має містити статут акціонерного товариства, ч. 4 цієї статті встановлює, що статут акціонерного товариства може містити й інші положення, що не суперечать законодавству. Таким чином, в інших випадках законодавець віддає пріоритет у регулюванні акціонерних відносин закону, а не статуту товариства. Конструкція «договором або законом», що вживається в ЦК України для встановлення співвідношення між законом і договором, і є, по суті, вираженням принципу свободи договору, не може бути перенесена навіть у дещо зміненому вигляді на корпоративні (зокрема, акціонерні) відносини, а тому до ч. 1 ст. 69 Закону про АТ доцільно внести відповідні зміни, помінявши місцями Закон і статут (установчі документи і статут). Так само аналогічні зміни доцільно внести до ст.ст. 92, 99, 117 та ін. ЦК України.

З огляду на останні зміни, запроваджені новим Законом України «Про акціонерні товариства», що активно змінюється порівняно з попередніми роками, виникає потреба в дослідженні акціонерних товариств з огляду на ці зміни.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На сьогодні в інтернет-просторі можна знайти чимало статей і відгуків юристів стосовно нового Закону України «Про акціонерні товариства». Цей нормативно-правовий акт викликав значний інтерес як серед юристів-практиків, так і серед науковців, оскільки він суттєво змінює підходи до регулювання корпоративного управління.

Однак, точки погляду щодо реформ часто різняться. Так одна частина експертів наголошують про позитивні зміни, розкриваючи їх потенціал, в той час інша частина зосереджена на можливих ризиках. Таким чином, новий закон

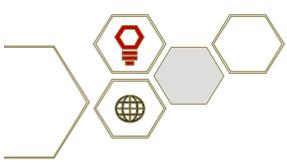
відкриває широкий простір для дискусій, досліджень і вдосконалення корпоративного управління.

У межах дослідження можна виділити кілька аспектів, які раніше не отримали достатнього висвітлення або потребують подальшого аналізу. Зокрема, комплексний вплив змін до нового Закону України «Про акціонерні товариства» на українське корпоративне управління залишається малодослідженим, оскільки більшість наукових праць зосереджені на окремих аспектах реформ. Також недостатньо проаналізовані довгострокові наслідки нововведень для економіки України, зокрема їхній вплив на інвестиційний клімат і ринок праці. Особливої уваги потребує співвідношення нових норм Закону з європейськими стандартами, адже, попри задекларовану гармонізацію з міжнародними підходами, окремі положення можуть мати особливості, які потребують додаткової оцінки.

Крім того, недостатньо вивчено можливі ризики та виклики імплементації змін у корпоративне середовище України, зокрема правові колізії та потенційні зловживання. Особливо актуальним є питання ефективності впровадження нових норм та їхнього практичного застосування. Також відсутні емпіричні дослідження, які б на реальних прикладах українських компаній демонстрували вплив змін на діяльність акціонерних товариств. Всі ці аспекти потребують додаткового наукового осмислення та практичного аналізу.

Потенційний внесок цього дослідження полягає в комплексному аналізі змін, запроваджених новим Законом України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 №2465-IX, з акцентом на їхній вплив на корпоративне управління, права акціонерів та механізми контролю. Дослідження сприяє глибшому розумінню нових законодавчих підходів, виявляє можливі виклики та напрями подальшого вдосконалення правового регулювання акціонерних товариств в Україні, що може бути корисним для наукової спільноти, працівників державних органів і практиків у сфері корпоративного права.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз новозмінених та нововведених норм у новий Закон України «Про акціонерні товариства», їхньої ролі для

розвитку українського бізнесу, а також визначення ключових чинників, які вплинули на проведення цих реформ. Особлива увага приділяється перевагам нововведень, їх значенню для економіки, корпоративного управління та стабілізації ринку праці в Україні.

Для досягнення мети були поставлені та вирішені наступні завдання:

- проаналізувати основні зміни та нововведення в новій редакції Закону України «Про акціонерні товариства»;
- оцінити значення нововведених норм для розвитку українського бізнесу та залучення інвестицій;
- дослідити вплив на корпоративне управління та діяльність акціонерних товариств;
- визначити ключові чинники, що зумовили реформування законодавства у сфері акціонерних товариств;
- оцінити переваги та потенційні ризики, пов'язані із впровадженням нових норм.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічні умови нашої країни на сьогодні є вкрай важкими і на це безпосередньо вплинула військова агресія РФ. Починаючи з лютого 2022 року, багато напрямків функціонування нашої країни зазнало змін, туди ж можна віднести і акціонерні товариства, які зіштовхнулись з новими для себе викликами та змінами.

Варто зазначити, що зміни у функціонуванні акціонерних товариств зумовлені не лише військовою агресією. Як наголошує Євген Даниленко у своїй статті «Вплив нового Закону «Про акціонерні товариства» на ТОВ», реформи у цій сфері почали готувати ще до початку повномасштабного вторгнення росії. Воєнний стан, своєю чергою, не став причиною для відкладання нововведень, а навпаки, пришвидшив їх впровадження. Зокрема, 1 січня 2023 року набрав чинності новий Закон України «Про акціонерні товариства», який, за словами Даниленка, став важливим кроком для розвитку корпоративного управління в Україні [11].

Відповідно до ч. 1 ст. 80 Господарського кодексу України, акціонерні товариства належать до господарських товариств. Варто зазначити, що у процесі реформ ця стаття зазнала змін. До набрання чинності Законом України «Про акціонерні товариства» стаття 80 Господарського кодексу України містила 7 частин. У першій частині було зазначено, які товариства належать до господарських, тоді як наступні частини містили визначення кожного з таких товариств. Однак після 1 січня 2023 року стаття складається з двох частин. Перша залишилася без змін, а друга визначає, що відтепер порядок створення, функціонування та припинення господарських товариств регулюється Цивільним кодексом України та відповідним законом [5].

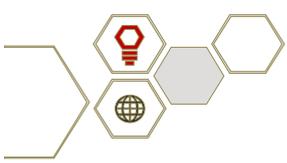
Відповідно, Цивільний кодекс України також зазнав змін, а саме його було доповнено ст. 96-1 «Права учасників (засновників, акціонерів, пайовиків) юридичних осіб (корпоративні права)». У цій статті, зокрема, закріплені нові визначення корпоративних прав і корпоративних відносин.

Корпоративні права учасників юридичних осіб визначені як сукупність правомочностей, що належать особі як учаснику (засновнику, акціонеру, пайовику) юридичної особи відповідно до закону та статуту товариства [9].

Корпоративні відносини охоплюють відносини між учасниками (засновниками, акціонерами, пайовиками) юридичних осіб, у тому числі ті, що виникають до державної реєстрації юридичної особи, а також відносини між юридичною особою та її учасниками щодо виникнення, здійснення, зміни та припинення корпоративних прав [9].

Крім того, до параграфу 1 глави 8 включено підрозділ 4, який містить статті 140 і 141. У цих статтях надано визначення понять товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ) та товариств з додатковою відповідальністю (ТДВ), також зазначено, що їх діяльність регулюється спеціальним законом. Оновлені редакції також стосуються статей, що регулюють діяльність акціонерних товариств [9].

До Господарського процесуального кодексу України (ГПКУ) також було внесено зміни, які торкнулися статті 54. Нова редакція розширила коло осіб,

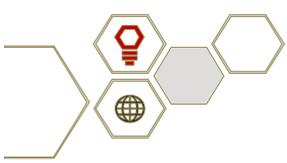
яким надано право звертатися до суду з «похідним» позовом. Раніше стаття 54 ГПКУ передбачала, що право подати позов про відшкодування збитків, заподіяних юридичній особі її посадовою особою, мали лише власники (учасники, акціонери) юридичної особи, які володіють 10 і більше відсотками статутного капіталу (за винятком привілейованих акцій) або часткою у власності юридичної особи, що становить 10 і більше відсотків. Інші співвласники, які відповідали цим критеріям, могли приєднатися до поданого позову до завершення підготовчого засідання, подавши відповідну заяву до суду [6].

За новою редакцією статті 54 ГПКУ, право звертатися до суду з «похідним» позовом отримали власники (учасники, акціонери) юридичної особи, які володіють 5 і більше відсотками статутного капіталу товариства (голосуючих акцій) або часткою у власності юридичної особи, що сукупно становить 5 і більше відсотків. Таким чином, поріг участі було зменшено удвічі, що розширило можливості для захисту прав юридичних осіб [6].

Проте, основним нормативним актом, який регулює процеси створення, діяльності, реорганізації та припинення акціонерних товариств є Закон України «Про акціонерні товариства». Він визначає правовий статус, права та обов'язки акціонерів, а також забезпечує оновлення корпоративного управління відповідно до сучасних стандартів.

Законодавці зазначають, що цей документ є важливою частиною процесу євроінтеграції України. Він спрямований на адаптацію національного законодавства до норм Європейського Союзу у сфері корпоративного управління [12]. Позитивна оцінка нового закону юристами свідчить про правильний напрямок реформ. Таким чином, євроінтеграція залишається одним із ключових стратегічних пріоритетів держави, що має безпосередній вплив на економічний розвиток країни.

Дана реформа спричинила значні зміни у функціонуванні акціонерних товариств, зокрема в їхній структурі управління. Традиційна для України дворівнева структура управління може бути замінена однорівневою. Відтепер, новий нормативно-правовий акт, на відмінну від попереднього включає в себе

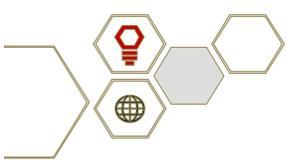
диспозитивну норму, яка чітко передбачає право акціонерного товариства самостійно обирати одну з форм управління. Так, в статті 4 Закону України «Про акціонерні товариства» зазначено, що структура управління акціонерним товариством може бути однорівневою або дворівневою [7].

Дворівнева структура передбачає наявність загальних зборів акціонерів і наглядової ради, яка виконує функцію контролю за роботою виконавчого органу та інших керівників товариства. Крім того, до цієї структури входить виконавчий орган, який може бути колегіальним або одноосібним. Його основне завдання — управління поточною (операційною) діяльністю товариства [14].

Однорівнева структура, на відміну від дворівневої, включає загальні збори акціонерів і раду директорів. Для приватних товариств із кількістю акціонерів до 10 осіб замість ради директорів може функціонувати одноосібний виконавчий орган з аналогічними повноваженнями. Як зазначає юристка Анна Тимошенко у своїй статті «Новий закон про акціонерні товариства: що прийняла Верховна Рада?», кожне акціонерне товариство має зважити переваги та недоліки запропонованих структур управління, щоб обрати оптимальну модель для свого подальшого функціонування [14].

Зміна підходів до управління дозволяє акціонерним товариствам зменшити витрати, пришвидшити процес прийняття рішень і оптимізувати управлінські процеси. Переваги спрямовані на підвищення конкурентоспроможності та стійкості підприємств в умовах постійних економічних викликів.

Варто зазначити, що війна створила значні перешкоди для проведення зборів у традиційному форматі. Як приклад, у справі, що стосується діяльності ПрАТ «Тернопільгаз», було встановлено, що в умовах воєнного стану, починаючи з 24 лютого 2022 року, загальні збори товариства не проводилися. Водночас, відповідно до статей 159–160 Цивільного кодексу України, статті 65 Господарського кодексу України та статті 53 Закону України «Про акціонерні товариства», члени наглядової ради акціонерного товариства обираються виключно акціонерами під час загальних зборів товариства. Це створило правову колізію, коли повідомлення про зміну представника акціонера, що замінює члена

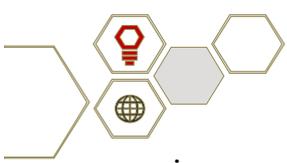
наглядкової ради, не відповідало чинному законодавству через неможливість проведення зборів [13].

Однак законодавці врахували ці аспекти в новому нормативно-правовому акті, і тепер проведення загальних зборів може відбуватися відповідно до статті 38 Закону України «Про акціонерні товариства» у кількох форматах, а саме очне, електронне, дистанційне голосування [7]. Очне голосування, передбачає спільну присутність акціонерів (або їхніх представників) у визначений день, час і місце для обговорення та прийняття рішень з питань порядку денного. Електронне голосування проводиться виключно шляхом заочного голосування акціонерів з використанням авторизованої електронної системи. Дистанційне голосування здійснюється шляхом заповнення бюлетенів дистанційно та надсилання їх до товариства через депозитарну систему України відповідно до порядку, встановленого Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Таким чином, нові формати дозволять знизити витрати на організацію зборів, забезпечити участь акціонерів у зборах не зважаючи на їх місцеперебування, а також приймати рішення швидше, оскільки на сьогодні це є критично важливим. Дані формати демонструють прагнення законодавців адаптувати український кооператив управління до сучасних технологічних трендів, з урахуванням як економічних, так і внутрішніх умов країни.

А за для кращої взаємодії товариства з акціонерами та іншими інвесторами статтю 85 ЗУ «Про акціонерні товариства» запроваджується посада кооперативного секретаря. За для регулювання даної посади, а саме вимог до кооперативного секретаря, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку затвердила вимоги до корпоративного секретаря акціонерного товариства, які закріплені в рішенні «Про затвердження Вимог до корпоративного секретаря акціонерного товариства». Отож, функції кооперативного секретаря включають захист прав акціонерів; координацію дій наглядової ради або ради директорів; виконання завдань, визначених статутом товариства [10].

Дана посада обов'язково запроваджується в: акціонерних товариствах цінні папери яких допущені до торгів на організованому ринку капіталу або щодо

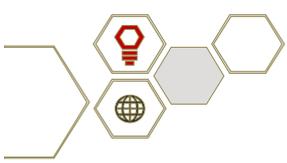

цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію; банках, страховиках, недержавних пенсійних фондах, інших акціонерних товариствах, які є підприємствами, що становлять суспільний інтерес відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; приватних акціонерних товариствах з кількістю акціонерів - власників простих акцій товариства 100 і більше осіб [7].

Водночас, законодавцями було скасовано обов'язок створювати ревізійну комісію або впроваджувати посаду ревізора в акціонерному товаристві. Раніше ці органи виконували функції контролю за фінансово-господарською діяльністю товариства. На сьогодні цей обов'язок скасовано, залишаючи акціонерним товариствам право самостійно визначати доцільність використання таких інструментів. Зміна спрямована на зменшення адміністративного навантаження на товариства, особливо у випадках, коли створення ревізійної комісії або посади ревізора не є економічно виправданим, що має особливе значення для невеликих компаній [7].

Вище зазначені зміни стосуються переважно комплексного реформування законодавства, яке регулює діяльність акціонерних товариств. Однак, інші зміни спрямовані на уточнення правочинів і нововведень, що стосуються функціонування акціонерних товариств. Відтак, законодавці внесли зміни до регулювання корпоративних договорів. У статті 29 Закону України «Про акціонерні товариства» запроваджено поняття та механізм класичного корпоративного договору. За договором, акціонерні товариства зобов'язуються виконувати свої права та повноваження певним чином, або утримуватись від їх реалізації [7].

Договір може передбачати в собі умови або порядок визначення умов, відповідно до яких, акціонер має право або зобов'язаний купити або продати акції товариства, а також визначати випадки, коли таке право або обов'язок виникають [12]. Обов'язково вчиняється в письмовій формі, і може бути оплатним або безоплатним. Проте, значною відмінністю від звичного для практики нашої країни поняття «договору між акціонерами», тепер додатковими

сторонами корпоративного договору також можуть бути саме акціонерне товариство та треті особи. Важливою частиною нового законодавства є надання можливості сторонам кооперативного договору обрати право договору, за умови дотримання положень Закону України «Про міжнародне приватне право» [7].

Однак, варто зазначити, що поняття корпоративний договір було введено до українського законодавства лише декілька років тому, і з самого початку передбачалось в Законі України «Про товариства з частковою та обмеженою відповідальністю», і мав у собі наступне пояснення, корпоративний договір - це договір, за яким учасники товариства зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації (далі - корпоративний договір), вчиняється в письмовій формі. Корпоративний договір може бути оплатним або безоплатним. Додатковими сторонами корпоративного договору також можуть бути саме товариство та треті особи. Корпоративний договір, який не відповідає цим вимогам, є нікчемним [8].

Однак, важливим аспектом, який був врахований законодавцями при прийнятті нового закону, став посилений контроль за укладенням угод з боку акціонерів. Це було зумовлено численними випадками порушення прав акціонерів, що нерідко призводило до захоплення контролю над підприємствами через непрозорі та неправомірні схеми.

Для мінімізації ризиків появи таких маніпуляцій законодавці уточнили питання кваліфікації значного правочину. Значний правочин — це угода, яка має особливе значення для товариства через свій великий обсяг або вплив на його фінансову чи господарську діяльність.

Відповідно до ст. 106 ЗУ «Про акціонерні товариства», якщо акціонерне товариство протягом року укладає кілька правочинів щодо одного й того самого предмета з одним контрагентом або з афілійованими особами цього контрагента (тобто пов'язаними з ним особами), ці правочини вважатимуться одним цілим правочином. Це дозволяє зберегти ресурси, забезпечити прозорість у діяльності товариства, а також уникнути маніпуляцій із дробленням великих угод на дрібні, які могли б залишатися поза контролем акціонерів [7].

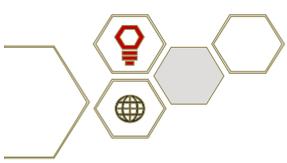

Однією з найважливіших змін стало суттєве зменшення мінімального розміру статутного капіталу акціонерних товариств — з 1250 до 200 розмірів мінімальної заробітної плати. Це нововведення може безпосередньо вплинути на збільшення кількості юридичних осіб, які обирають організаційно-правову форму акціонерного товариства.

Сьогодні така зміна є особливо актуальною з кількох причин. По-перше, створення нових робочих місць. Зниження бар'єра для створення акціонерних товариств стимулює появу нових підприємств, а отже, і нових вакансій. Це відкриває можливості для молоді, яка зможе розпочати кар'єру на перспективних посадах із подальшим кар'єрним зростанням. Відновлення зайнятості в умовах війни та відновлення після пандемії COVID-19, оскільки багато людей за цей час втратили роботу. Зміни у законодавстві сприятимуть створенню нових підприємств, що забезпечать додаткові робочі місця для населення, допомагаючи стабілізувати ситуацію на ринку праці. Покращення умов для працівників підприємств, оскільки, нові підприємства надають можливість залучення свіжих кадрів, що зменшує навантаження на персонал уже чинних товариств. Це сприяє підвищенню ефективності роботи і розвантаженню чинних команд.

Варто звернути увагу на нововведення щодо повідомлення акціонерів про можливість реалізації переважного права у разі додаткової емісії акцій. Раніше законодавство зобов'язувало товариство повідомляти акціонерів про можливість реалізації їхнього переважного права не пізніше ніж за 30 днів до початку розміщення акцій. Проте наразі, відповідно до ст. 31 ЗУ «Про акціонерні товариства» таке повідомлення може бути подане в будь-який строк до початку емісії акцій, тобто обмеження у 30 днів скасовано [7].

Ці зміни спрямовані передусім на підвищення гнучкості товариства, оскільки відсутність жорстких часових обмежень дозволяє оперативніше проводити емісію акцій, не затримуючи процес через формальні строки. Водночас такі нововведення не порушують прав акціонерів, адже вони, як і раніше, мають право бути поінформованими про емісію, щоб своєчасно скористатися своїм

переважним правом. Таким чином, зміни значно пришвидшують процедури емісії акцій, що є актуальним у сучасних умовах.

Висновок. Реформування законодавства, яке регулює діяльність акціонерних товариств в Україні, суттєво змінило їх функціонування, створення та управління. Дана реформа спричинила значні зміни у функціонуванні акціонерних товариств, зокрема в їхній структурі управління. Традиційна для України дворівнева структура управління може бути замінена однорівневою. Відтепер, новий нормативно-правовий акт, на відмінну від попереднього включає в себе диспозитивну норму, яка чітко передбачає право акціонерного товариства самостійно обирати одну з форм управління. Для кращої взаємодії товариства з акціонерами та іншими інвесторами статтею 85 ЗУ «Про акціонерні товариства» запроваджується посада кооперативного секретаря. Функції кооперативного секретаря включають захист прав акціонерів; координацію дій наглядової ради або ради директорів; виконання завдань, визначених статутом товариства.

До Господарського процесуального кодексу України (ГПКУ) також було внесено зміни, які торкнулися статті 54. Нова редакція розширила коло осіб, яким надано право звертатися до суду з «похідним» позовом. Раніше стаття 54 ГПКУ передбачала, що право подати позов про відшкодування збитків, заподіяних юридичній особі її посадовою особою, мали лише власники (учасники, акціонери) юридичної особи, які володіють 10 і більше відсотками статутного капіталу (за винятком привілейованих акцій) або часткою у власності юридичної особи, що становить 10 і більше відсотків.

Законодавство передбачило нові підходи до укладення корпоративних договорів, надаючи учасникам і самим товариствам можливість гнучкіше регулювати свої правовідносини. Водночас, було вдосконалено механізми контролю за значними правочинами, що дозволило уникнути маніпуляцій із дробленням угод. Спрощення процедур емісії акцій за рахунок скасування 30-денного обмеження на повідомлення акціонерів забезпечило оперативність у прийнятті рішень без порушення прав акціонерів.

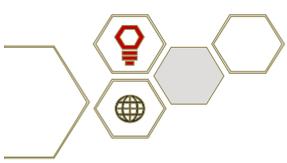
Значні зміни торкнулися і формату проведення загальних зборів акціонерів. Законодавство дозволяє проводити збори очно, електронно або дистанційно, що значно розширює можливості для участі акціонерів, незалежно від їх місця перебування. Усі ці нововведення спрямовані на підвищення гнучкості, прозорості та адаптації корпоративного управління в Україні до сучасних стандартів, що є важливим кроком на шляху до євроінтеграції та розвитку економіки країни в умовах сучасних викликів.

Отож, значний акцент зроблено на стимулюванні розвитку бізнесу через створення нових підприємств та вакансій, що позитивно впливає на ринок праці й економіку в цілому. Важливим досягненням є сприяння прозорості в управлінні та підтримка інноваційних інструментів для оптимізації роботи акціонерних товариств.

Таким чином, попри помітний прогрес, залишається чимало аспектів, які потребують подальшого вдосконалення. Проте, впроваджені стали суттєвим проривом на шляху до економічного відновлення, розвитку ринку праці та інтеграції України до європейського економічного простору.

Список використаних джерел:

1. Новий Закон про акціонерні товариства: аналіз від ВС
https://biz.ligazakon.net/news/213245_noviy-zakon-pro-aktsonern-tovaristva-analz-vd-vs?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 02.02.2025)
2. Борцевич, П. (2023). Правова трансформація корпоративного управління в акціонерних товариствах. *Аналітично-порівняльне правознавство*, №5, 262–266.
<https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.05.46> (дата звернення: 06.02.2025)
3. Щербина, Б. (2023). Типові корпоративні права учасників акціонерного товариства. *Актуальні питання юриспруденції*, №2(39), 70-73.
<https://doi.org/10.32782/2521-6473.2023-2.14> (дата звернення: 02.02.2025)
4. Щербина, В., & Боднар, Т. (2024). Наглядова рада акціонерного товариства: порядок створення, склад та повноваження. *Юридичний науковий електронний*

журнал, (3), 230-233. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/51> (дата звернення: 04.02.2025)

5. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Дата оновлення: 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 04.02.2025)

6. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 № 1798-ХІІ. Дата оновлення: 19.10.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12/ed20241019#Text> (дата звернення: 04.02.2025)

7. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 р. № 2465-ІХ. Дата оновлення: 19.10.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20/ed20241019#Text> (дата звернення: 04.02.2025)

8. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VІІІ. Дата оновлення: 08.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення: 04.02.2025)

9. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-ІV. Дата оновлення: 03.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n932> (дата звернення: 04.02.2025)

10. Про затвердження Вимог до корпоративного секретаря акціонерного товариства: Рішення Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку від 28.09.2023 № 1089. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1089863-23#Text> (дата оновлення: 04.02.2025)

11. Даниленко Є. Вплив нового Закону «Про акціонерні товариства» на ТОВ. LIGA ZAKON. URL: https://ligazakon.net/?&_ga=2.121548680.1008221156.17 (дата звернення: 02.04.2025)

12. Мельник О. Топ-9 нововведень закону про акціонерні товариства. Економічна правда. URL: <https://epravda.com.ua/columns/2022/12/20/695195/> (дата звернення: 04.02.2025)

13. Судова влада України: судові рішення. URL: <https://court.gov.ua/fair> (дата звернення: 05.02.2025)

14. Тимошенко А. Новий закон про акціонерні товариства: що прийняла Верховна Рада? LIGA ZAKON. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/214630_noviy-zakon-pro-aktsonern-tovaristva-shcho-priynyala-verkhovna-rada (дата звернення: 04.02.2025)

15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління: Закон України від 22 лютого 2024 р. № 3587-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3587-20#Text> (дата звернення: 04.02.2025 р.).